

A pszichológia története

B. Michael Thorne: A pszichológia története
Glória Kiadó 2000

Pszichológia = lélektan

Hol a lélek lakhelye?

Mi a gondolkodás szerve?

Honnét származnak az ismereteink?

Hol tároljuk az emlékeinket?

Mi az érzékelés módja?

A pszichológia rövid története -Démokritosz

DÉMOKRITOSZ

/ie.: 460-370/

Az **érezkelés** módjának felfedezője.

Csak az atomok léteznek és az ur. Az érzékelést azok az atomok hozzák létre, melyek leválnak a tárgyról, és kapcsolatba lépnek érzékszerveinkkel.

A tudattartalmak az érzékszervek által felfogott eidola eredményeként jönnek létre.

A pszichológia rövid története -Démokritosz

Az érzékszervek által nyújtott örömök csak rövid életűek, és semmilyen élvezet nem tudja felülmúlni a tudás hatalmát.

Mértékletesség, jókedv, a lélek tisztasága a fő értékek.

A pszichológia rövid története -Platón

PLATÓN (Arisztoklész)

/ie.: 427-347/

Megalapítja Athén mellett az Akadémiát, amely 900 évig működött.

tudás világa – vélemények világa
ideák – anyagi világ

A lélek magában hordozza az ideákat, ismereteket.
Deduktív.
Noket is tanított.

A pszichológia rövid története -Platón

A lélek három részből áll: *ész, szellem, (ét)vágy.*

Az *ész* ismeri a tiszta formákat, ez a lélek racionális része, a másik kettő irracionális és lehúzza a földre, ezért őket korlátozni kell, így alakulnak ki az erények, Ha a lélek minden része betölti funkcióját, kialakul a bölcsesség, az erkölcsiség, a harmónia.

/M. Thorn 2000/

A pszichológia rövid története - Arisztotelész

ARISZTOTELÉSZ

/ie: 384-322/

Minden élő dolog rendelkezik *psyché*vel /lélekkel/, de ennek három fokozata van: vegetatív, szenzitív és racionális.

Nikomakhoszi *Etika*

Megalapította a Lyceumot. Empirikus és induktív.

A pszichológia rövid története - Arisztotelész

A logika megteremtője.

Platónnal együtt hitte, hogy létezik egy, az anyagi formáktól független Isten.

Eljutott az evolúció felismeréséig.

A józan ész, /common sense/ a hatodik érzék a többi érzékszervből származó információt asszimilálja.

A pszichológia rövid története - Arisztotelész

A *psyche* az a szubsztancia, amely rendelkezik a tudás befogadásának képességével.

Képzet nélkül nem jöhet létre emlékezés.

Kezdetben üres tábla a tudat.

Felfedezte a katarzis jelentőségét amely, megtisztítja az embert negatív érzelmeitől.

A pszichológia rövid története - Hippokratész

HIPPOKRATÉSZ

/ie.460-377/

Az élettani egyensúlyok felfedezése.

Anatómiai ismeretek.

Az agy a tudat szerve.

A pszichológia rövid története - Galenus

GALENUS

/isz.130-200/

A tizenkét pár agyidegből hetet felfedez!

Felfedezi az agy kereszt laterálisitását.

Különbséget tett motoros és érző idegek között.

Monoteista.

A pszichológia rövid története - Szent Ágoston

Szent ÁGOSTON

/354 – 430/

Az *introspekcio* a fő módszer a lélek tanulmányozására.

Szabad akarat, gondolkodás, emlékezet.

A pszichológia rövid története -Aquinói Szent Tamás

AQUINÓI SZENT TAMÁS

/1225-1274/

Megismertette a nyugatot Arisztotelész gondolataival keresztény értelmezésben.

Ész és hit összeegyeztethető. Minden igaz út ugyanahhoz az eredményhez vezet.

Hit és ész egymástól függetlennek is tekinthető.

Könyvet írt a test és lélek kapcsolatáról.

A pszichológia rövid története -Descartes

René **DESCARTES**

/1596-1650/

Cogito ergo sum.

Csak az ember rendelkezik tudattal.

A tudat (=lélek) a testtől különállóan létezik, és minden bizonnyal túléli azt.

A tobozmirigyben (epifízis) vélte felfedezni a tudat (lélek) lakhelyét.

A pszichológia rövid története -Descartes

1621-ben részt vett az Esztergom körüli harcokban

(1001-ben Szt. Istvánt itt koronázták)

csakúgy, mint

(1594-ben) **Balassi** Bálint és Claudio **Monteverdi**

/a közéleti impotencia nem a tudósok erénye, csak egy

felelőtlen állapot /

A pszichológia rövid története -Biológiai háttér

Biológiai háttér

Remark: 1883-ban felfedezi az agy sejtjes felépítését.

Cajal: 1889 a neuron felfedezése.

A pszichológia önálló tudományává válása

A pszichológia irányzatok formájában jelenik meg

A pszichológia rövid története -Kísérleti pszichológia

Kísérleti pszichológia

Weber **Fechner** **Wundt**

Mérhetőség, megismételhetőség, törvényszerűségek megállapítása.

Wilhelm **Wundt** 1879-ben pszichológiai laboratóriumot alapít a Lipcsei Egyetemen.

Belső percepció, reakcióido, figyelem.

A pszichológia rövid története -Kísérleti pszichológia

Ernst **Weber** /1795-1878/

a pszichofizika kutatója.

Érzékelési kísérletek, **MÉRÉSEK!**

Két pont küszöb,

LÉK

Gustav T. **Fechner** /1801-1887/

az anyagi és spirituális világ, a test és a lélek közötti kapcsolatot kereste.

Leírta a matematika nyelvén a Weber törvényt.

Érzetfüggvény.

A pszichológia rövid története - Állatlélektan

Állatlélektan
/összehasonlító lélektan/

Ivan P. **Pavlov** /1849-1936/

Klasszikus kondicionálás
feltétlen reflex – feltételes reflex
Tanulás diszkrimináció – generalizáció

Konrad **Lorenz** /1903 – 1989/

Ösztönök, etológiai megfigyelések, imprinting.

A pszichológia rövid története - Behaviorizmus

Behaviorizmus
/viselkedéslélektan /

Csak a viselkedés szintjén is megjelenő elemeket fogadja el a vizsgálatok alapjául.
(Lélek nélküli lélektan)

Elméleti célja a magatartás és viselkedés bejósolása és szabályozása. /Watson/

A pszichológia rövid története - Behaviorizmus

John B. **Watson** /1878 – 1958/

Az állati tanulást a neurológiával együtt vizsgálta.

Jól mérhető ellenőrizhető kísérletek.

Tanulási kísérletek.

A vizsgálati személy fekete doboz, a tudattal és az introspekció módszerével nem szabad foglalkozni.

A pszichológia rövid története - Behaviorizmus

Burrhus F. **Skinner** /1904 – 1990/

Operáns kondicionálás.

Oktató programok, tanítógépek, tanuláselmélet.

A megerősítés szerepe.

A pszichológia rövid története - Gestaltpszichológia

Gestaltpszichológia
/alaklélektan /

Max **Wertheimer** /1880 – 1943 /

Kurt **Koffka** /1886 – 1941 /

Wolfgang **Köhler** / 1887 – 1967 /

Agyunk a diszkrét információkat értelmes egységekbe rendezi.

A külvilág is strukturált egységekből áll, a belső reprezentáció is.

A pszichológia rövid története - Gestaltpszichológia

Figura - háttér

Látszólagos mozgás (ϕ)

~114 percepció és gondolkozási törvény!

Folytonosság, közelség (térben, időben), hasonlóság, stb.

Belátásos tanulás (Köhler majomkísérletei)

Kurt **Lewin** /1890 – 1947 / Mezoelmélet.

Csoportdinamika

A pszichológia rövid története - Pszichoanalízis

Pszichoanalízis

Sigmund **Freud** /1856 – 1939 /

Orvos. Álomfejtés /1900/

Pszichoanalízis, személyiségelmélet.

Az élet értelmére vonatkozó kérdés a neurózis kifejeződése.

Ferenczi Sándor /1873 – 1933 /

Magyar Pszichoanalitikus Társaság /1913 /

A pszichológia rövid története - Pszichoanalízis

Alfred **Adler** /1870 – 1937 /

Individuálpszichológia.

A **társas érdekek** formálják a személyiséget.

A középosztályból és a munkásokból merítette pácienseit. Nekik jelentősebbek voltak az egzisztenciális problémáik.

A terápia célja: újrendezni a személy életstílusát, értelmet adni az életnek.

Pszichoszomatika

A pszichológia rövid története - Pszichoanalízis

Carl Gustav **Jung** /1875 – 1961 /

Orvos.

Pszichológiai típusok. Introverzió – extraverzió.

Személyiségi struktúra.

„A neurózis végső értelmezésben azon lélek szenvedése, aki még nem találta meg saját értelmét.”

Erik **Erikson** /1902 – 1994 /

Festo, analízis A. Freudnál – a fejlődés lélektani szakaszainak kibővítése.

A pszichológia rövid története - Pszichoanalízis

Látogatás a Clark Egyetemen
Massachusetts 1909

A pszichológia rövid története - Humanisztikus pszichológia

Humanisztikus pszichológia

Az egyén fő motivációja az **önmegvalósítás**.

A valóság az egyéni reprezentációkban él.

Abraham **Maslow** /1908 – 1970 /

„Aki már megfigyelt csecsemőt közelről, az nem lehet többé behaviorista.”

Szükséglethierarchia.

A szubjektív élmény döntő jelentőségű.

A pszichológia rövid története - Humanisztikus pszichológia

Carl **Rogers** /1902 – 1987 /

Kliens központú terápia.

Alapelvei: teljes elfogadás,
be nem avatkozás,
pozitív magratámaszkodás.

A pszichológia rövid története - Szociálpszichológia

Szociálpszichológia

A társas kapcsolatokra fókuszál.

Gustav **Le Bon** /1841 – 1931 /

A tömegek lélektana.

Max **Weber** /1864 – 1920 /

Szociológia – szociálpszichológia - néplélektan

A pszichológia rövid története - Szociálpszichológia

J.L.**Moreno** /1889 – 1974 /

Szociometria, a közösségek rejtett kapcsolatainak feltárása.

Pszichodráma, személyiségfejlesztő és gyógyító csoportterápiás módszer.

A pszichológia rövid története - Kognitív pszichológia

Kognitív pszichológia

“Az ember alapvetően egy tudós, aki azért, hogy sikeres lehessen a világban, arra törekszik, hogy megértse, értelmezze, anticipálja és kontrollálja személyes világát.”

A személyt nem csak a jelen eseményei vezérlik, /mint Skinner sugallja / nem csak a múlt /Freud / hanem O kontrollálja az eseményeket a feltett kérdések és az ezekre kapott válaszok függvényében.

A pszichológia rövid története - Kognitív pszichológia

Konstruktív alternatívák
Adatgyűjtés, adatkezelés
Konstrukciók: sémák a világra.
1956-tól a mesterséges intelligencia kutatásával párhuzamosan fejlődik.

George **Kelly** /1905 – 1966/

Az egyén maga alkotta konstrukcióinak elemzése a fontos.

Minden ember egy intuitív tudós, saját értelmezései vannak a világról.

Megalkotta a szereprepertoár tesztet

A pszichológia rövid története - Kognitív pszichológia

Jean **Piaget** /1896 – 1980 /

Kognitív fejlődési szakaszok
Öröklés + környezeti hatások + egyéni konstrukciók a személyiség meghatározói.

Noam **Chomsky** /1928 -/

Az agy belső struktúrái (fél)kész rendszereket hordoznak például a beszéd elsajátítására.

A pszichológia rövid története - Kognitív pszichológia

G.A. Miller /1920 -/

A mágikus hetes szám.
Rövidtávú memória vizsgálatok, tömbösítés.

Ulrich Neisser /1928 -/

Mentális struktúránk irányítja viselkedésünket.
Az emlékezet sematikus és rekonstruktív.
Elso egyetemi kognitív psz. tankönyv 1967

A pszichológia rövid története - Pozitív pszichológia

Viktor E. Frankl /1905 - 1997/

Freud és Adler után a harmadik bécsi
pszichoterápiás iskola megalapítója.

„... Azt találjuk a világban, amit keresünk
bennünk...”

Hit és jövőkép nélkül az ember élet nem lehet
teljes. Ez a pszichés rendellenességek
gyógyításának színtere.

A pszichológia rövid története Pozitív pszichológia

Értelmet nem lehet adni, hanem meg kell találni!

„A szellemi dimenzió”

A jövőorientált, értelmes élet keresése

Logoterápia: A kudarcba fulladt személyes életutam
/depresszió, agresszió, drog /a jövőbeli **feladatom**
és hitem megtalálásával rendezhető, újrafogalmazható.

A pszichológia rövid története Pozitív pszichológia

Csikszentmihályi Mihály /1934 - .../

Flow – az áramlat élménye

„Amikor a tudatba áramló információ
összeegyeztethető a célokkal, akkor a
pszichikus energia erőfeszítés nélkül
áramlik bennünk.”